PROVINCIALE NOORDBRABANTSCHE

en

'SHERTOGENBOSSCHE COURANT.

№ 93. — Dingsdag 22 November 1870.

Uitgave der Courant Dingsdags en Vrijdags.
Abonnement 3 maanden ƒ 1.50, per Post ƒ 1.80.
Advertentiën van 1 tot 6 regels ƒ 1.—, daarboven 15 Cts. de regel. Enkele Nummers 10 Cts.

OPGERIGT IN 1771.

Advertentiën, Brieven of Gelden te zenden aan de Uitgevers **J. J. Arkesteyn & Zoon**, Kerkstraat A. 61 te *'s Hertogenbosch.*
Abonnementen worden **dagelijks** aangenomen.

Tot dit Nummer behoort een Bijvoegsel, bevattende **Berigten, Ingezonden Stukken, de Zitting der Prov. Staten** en **Allerlei.**

Binnenlandsche **Advertentiën,** waarvan de plaatsing **driemaal** wordt opgegeven, *worden slechts tweemaal in rekening gebragt.* Bij toezending gelieve men vooral duidelijk den naam der Uitgevers op het adres te stellen.

Binnenland.

's Hertogenbosch 21 November.

Z. M. heeft herbenoemd tot burgem. der gemeente Bakel c. a. J. van Neerven, tot ontv. der registr. en dom. te Helder jhr. C. A. von Geusau, ontv. te Raalte, pens. verleend aan den kapt. C. L. Joffroy, van het 2e reg. inf., van f 1050, en hem den rang van maj. verleend.

Z. M. heeft aan de na te melden officieren bij de rust. schutterij in deze prov., op hun verzoek eervol ontslag verleend, als: 9e bat., 2e comp., aan P. de Jong de Leeuw, als 2e luit., 12e bat., 3e comp., aan W. Joosen als 1e luit. En zijn voorts bij de rustende schutterij benoemd: 9e bat., 2e comp., tot 2e luit. L. M. M. de Vlam, thans schutter, 12e bat., 3e comp., tot 1e luit. J. Buurmans, thans 2e luit.; tot 2e luit. A. J. Ansems, thans serg.-maj.

Z. M. heeft vergunning verleend aan C. G. de Mey, te Maarssen, tot het dragen van het kruis *Fidei et Virtuti*, hem door Z. H. den Paus geschonken.

Door tusschenkomst van het bureau dezer Courant is terug te bekomen een ll. dingsdag gevonden gouden kinderslotje met bloedkoralen, indien men zijn eigendom kan bewijzen.

Wij maken er onze lezers opmerkzaam op dat het tegen heden avond aangekondigd groot concert, onder directie van Maurice Strakosch, in de schouwburgzaal der Societeit Casino, wegens omstandigheden zal plaats hebben morgen **dingsdag,** aanvangende ten half acht ure.

Donderdag den 17 dezer maand des voormiddags ten 11 ure had ten stadhuize in de groote zaal alhier de openbare plegtige prijsuitdeeling plaats aan de bekroonde leerlingen van den cursus 1869/70 der koninklijke school voor Nuttige en Beeldende Kunsten.

De voorzitter van het bestuur dier school jhr. mr. E. J. C. M. de Kuijper, burgemeester, opende deze plegtigheid met de volgende toespraak:

In de laatst gehouden vergadering, waarin de leerlingen der koninklijke school voor Nuttige en Beeldende Kunsten alhier, de behaalde prijzen van den cursus 1867/68 werden uitgereikt, had ik de eer in mijne mededeelingen te gewagen van de benoeming van den heer A. N. Sopers tot directeur dezer inrigting, als opvolger van den onvergetelijken directeur, den vermaarden beeldhouwer van der Ven, een man te vroeg door den dood aan de kunst ontrokken. Ik gaf alstoen aan de vergadering mijn vertrouwen te kennen, dat de nieuw benoemde directeur de voetstappen van den overledene op eene waardige wijze zou volgen; in dat gevoelen, geachte toehoorders, werd ik niet te leur gesteld; al dadelijk bleek dit uit een voorstel door den heer Sopers aan het bestuur der school, hetwelk voorloopig werd goedgekeurd, betrekkelijk de regeling in het werk van het personeel der leeraren.

Hij zelf nam bij die regeling, onverminderd de gewone vakken steeds door den directeur onderwezen, het vak der pleisterklasse voor teekenen en boetseren, voor zijne rekening; daardoor kwam er gelegenheid om de klasse der eerstbeginnenden in de handteekenkunde, opengevallen door het vertrek van den heer van Dijk, aan een kundig, geschikt en verdienstelijk onderwijzer, den heer E. van der Ven, op te dragen, die waarborgen gaf, dat de eerste gronden in de teekenkunst naar eisch den leerlingen zouden worden verstrekt.

Aan den hulponderwijzer A. van Asseldonk werden de lessen opgedragen in het boetseren naar antike busten en ornamenten in gips en naar plaat en ook in *eigen vinding van ornamentering;* aan den hulponderwijzer P. Slager de lessen in het lijnteekenen, regelmatig trekken van lijnen en figuren toegepast op de meetkunde en de proportie van het menschelijk ligchaam; beide laatstgenoemden hebben zich uitnemend van de hun opgedragen taak gekweten, en hebben tot het welslagen dezer nieuwe regeling ruimschoots het hunne bijgedragen.

Het sedert eenige jaren ingevoerde onderwijs in het regtlijnig teekenen blijft voortdurend aan de verwachting beantwoorden.

Met nog meer grond mag men de beste gevolgen tegemoet zien van het onderwijs voor eerstbeginnenden onder den tegenwoordigen directeur ingevoerd. waarmede in den afgeloopen cursus een aanvang is gemaakt, namelijk de teekenkunst op meet- en wiskunde gegrond.

Mogt de overgang van de vroegere tot deze leerwijze groot zijn, en omtrent het al dan niet nuttige in het begin nog al verschil van gevoelen bestaan, de uitkomst heeft dat verschil weggenomen en het doeltreffende van dat onderwijs doen uitkomen. Door deze leerwijze wordt de langdurige voorbereidende oefening bij de vorige leerwijze niet alleen verkort, maar krijgt de eerstbeginnende al dadelijk een meer geoefend oog en eene vastere hand in het teekenen en zal hem dit bovendien in staat stellen in welk vak ook, spoedig het te ontvangen onderrigt te kunnen bevatten en toepassen. De inspanning die tot deze nieuwe leerwijze vereischt werd is gedurende den afgeloopen cursus beloond niet alleen door den ijver die deze klasse betoond, maar ook door hare voortbrengselen die de verwachting verre hebben overtroffen.

Ook in de hoogere klassen werd met ijver en goed gevolg gewerkt, zoo als uit de tentoongestelde bekroonde werken en de daarnaast bijkomende zal blijken. De burgeravond school voor middelbaar onderwijs, bestemd tot wetenschappelijke vorming en opleiding van ambacht- en handwerklieden, in verband met de koninklijke school, in het afgeloopen jaar 1869 daargesteld, zal mede hare vruchten dragen; immers het onderwijs in de hoogere klasse der koninklijke school, wordt beschouwd als de voortzetting van het onderwijs in de burgeravondschool; de leerlingen in laatstgemelde schoool zullen dus in de wiskunde, de eerste beginselen der theoretische en toegepaste mechanica, de kennis van werktuigen, de natuur- en scheikunde, de beginselen der aardrijkskunde, geschiedenis Nederlandsche taal en de eerste gronden der staathuishoudkunde, voldoende zijn onderrigt, om met vrucht de hoogere klasse op de koninklijke school te kunnen volgen; dat dit reeds ten volle begrepen is, bewijst de ijver waarmede een zestigtal leerlingen de eerste cursus hebben gevolgd, en de opening van den nieuwen cursus die met een 95tal leerlingen is begonnen.

Alsnu overgaande tot de plegtige uitreiking der prijzen aan de bekroonden, wordt de heer secretaris verzocht voorlezing te geven van het proces-verbaal van beoordeeling door heeren beoordeelaars opgemaakt.

Nadat de secretaris die voorlezing heeft gegeven wordt tot de prijsuitdeeling overgegaan en deze, bij tusschenpoozen onder het geven van muziek door de Stedelijke Schutters Harmonie, plegtig en met hartelijke toespraken en gelukwenschingen uitgereikt aan de navolgende bekroonden:

1. Voor de 1e klasse der bouwkunde, groote koninklijke medaille aan A. A. J. H. Bolsius van 's Bosch.
2. Voor de 1e klasse, teekenen naar het naakt model, groote koninklijke medaille aan J. W. Donkers van 's Bosch.
3. Voor de 1e klasse, boetseren naar het naakt model, groote koninklijke medaille aan H. J. de Bruijn van 's Bosch.
4. Compositie, teekenen, groote koninklijke medaille aan H. J. de Bruijn van 's Bosch.
5. Voor de 2e klasse, bouwkunde, kleine koninklijke medaille aan W. A. Peeters van Tilburg.
6. Pleister teekenen naar beelden, kleine koninklijke medaille aan H. van Nieuwland van Nistelrode.
7. Boetseren naar beelden, kleine koninklijke medaille aan J. Sprenkels van Hintham.

Medailles van wege de Koninklijke School:

8. 3e klasse, bouwkunde aan H. J. Hoenselaars van 's Bosch.
9. 3e klasse, pleister teekenen aan L. Nabbe van 's Bosch.
10. Pleister boetseren aan F. Latour van 's Bosch.
11. 4e klasse, bouwkunde aan B. J. van den Berg van Vlissingen.
12. Teekenen naar plaat (beelden) A. van Hemert van 's Bosch.
13. Teekenen groote ornamenten aan L. Bouman van 's Bosch.
14. Boetseren groote ornamenten aan W. Kuijpers van 's Bosch.
15. Teekenen naar plaat, groote koppen aan P. van Geffen van Boxtel.
16. Doorzigtkunde aan J. Gerritsen van 's Bosch.
17. Teekenen, kleine koppen (3e jaar) aan J. van Roosmalen van 's Bosch.
18. Teekenen, kleine ornamenten aan H. de Haas van 's Bosch.
19. Teekenen, kleine koppen (2e jaar) J. Gerritsen van 's Bosch.
20. Teekenen, kleine koppen (1e jaar) J. van Hagens van Nuland.
21. Regtlijnig teekenen (methode Dupuis) aan W. van Maaren van 's Bosch.
22. Lijnteekenen en handteekenen P. van Tielraden van 's Bosch.

Na afloop der prijs uitreiking vatte de voorzitter andermaal het woord op en sloot de vergadering met de volgende woorden:

Alvorens deze plegtige vergadering te sluiten, blijft mij nog over, u, mijne heeren en dames, dank te zeggen voor de belangstelling, waarvan gij heden wederom door uwe opkomst hebt doen blijken, en welke voorzeker aangenaam is voor allen die ijveren tot instandhouding en uitbreiding eener inrigting, die wij als eene der schoonste en heilrijkste in hare gevolgen mogen noemen.

Ik vervul bij deze een aangenamen pligt met aan heeren beoordeelaars, hier openlijk den dank van het bestuur over te brengen voor de bereidvaardigheid, waarmede zij ook wederom dit jaar het bestuur hebben willen ter zijde staan in de moeijelijke taak der beoordeeling, en hunne kennis, in het belang van eene onpartijdige toekenning der prijzen, wel hebben willen leenen.

Het is mij aangenaam heeren leeraren, namens het bestuur der koninklijke school, deszelfs tevredenheid te betuigen voor den ijver en naauwgezetheid waarmede zij gedurende den afgeloopen cursus het onderwijs hebben verstrekt; moge steeds diezelfde ijver blijven bestaan, — moge ouders en voogden steeds trachten hunne kinderen en pupillen eene opleiding aan deze school te doen genieten, het bestuur zal zich dan gelukkig achten, en de jaarlijksche kosten daaraan gelegd, zullen wel besteed zijn en duurzaam de gewenschte vruchten voortbrengen.

Hiermede sluit ik deze plegtige vergadering.

Als eene zeldzaamheid kunnen wij mededeelen, dat reeds ll. donderdag avond door den jager Dodemont onder Empel eene prachtige wilde zwaan geschoten is.

Op donderdag den 1 December a. s. v/m. 11 ure, zal van wege het departement van marine worden aanbesteed het vervaardigen en leveren van een stel tubelaire stoomketels van 250 p. k. nominaal met overhittingstoestel, in eens opdraaijende schoorsteen met windwerk, mantel, deksel en veiligheidstoestellen naar te geven planteekening en de noodige aanwijzingen.

Het bestek ligt ter lezing aan het gebouw van het provinciaal bestuur van Noordbrabant.

Aan het ministerie van binnenl. zaken is ll. donderdag aanbesteed: 1° Het voltooijen van de buitenhaven te Veere, en van het gedeelte van het kanaal door Walcheren, tusschen de binnenhaven bij Veere en de nieuwe Haven van Middelburg; 2° het leveren en plaatsen van een geslagen ijzeren waaijertrommel en van bewegingstoestellen voor de deuren van de sluizen te Vlissingen en te Veere, benevens eenige andere werken. Voor de eerste besteding waren zes en voor de tweede acht billetten ingekomen. Minste inschrijvers waren voor No 1 de heeren D. Volker, te Dordrecht, en A. Volker, te Sliedrecht, voor f 189,800.—, terwijl de heeren D. A. Schretlen en Cie., te Leiden, voor No 2 het minst hadden ingeschreven voor f 20,100.—

Uit een particulier schrijven van Hong-Kong 28 September vernemen wij, dat van af zondag 25 Sept. des namiddags ten 4 ure tot maandag avond een verschrikkelijke typhoon in de Chineesche zee gewoed heeft. Minstens 100 Chineezen zijn daarbij verdronken en dit alleen op de reede van Hong-Kong. Een huis alleen heeft zes groote cargabooten verloren. Zij sloegen tegen den kademuur in duizende stukken, dit alleen is een verlies van duizende dollars. Twee Chineezen geraakten tusschen eene boot en den muur; de oudste een man van 65 jaar werd letterlijk verpletterd, al zijn ribben waren gebroken. De golven sloegen tot aan de eerste verdieping der huizen. Het was waarlijk een trotsch schouwspel. Welke rampen op zee gebeurd zijn, zullen wij later vernemen.....

De zoo lang gewenschte verbetering van de Harlingerhaven is thans niet ver meer in 't verschiet. Vrijdag toch had aan het gouvernementshuis te Leeuwarden de aanbesteding plaats van het 1e gedeelte van het werk, bestaande in het uitvoeren van baggerwerk op de ondiepte de Pollen vóór de haven, het aanleggen van een zuidelijk havenhoofd over eene lengte van 500 meters, het leveren van bouwstoffen en het bouwen van keeten, waarvan de kosten zijn geraamd op f 777,000.—. Van de 10 inschrijvingen was de laagste die van de heeren A. G. Huijskes, te Hedel en W. P. de Vries, te Rossum, zijnde f 749,000.—, de hoogste inschrijver was de heer J. van der Velde, te Sliedrecht, voor f 927,000.—.

Z. M. heeft den telegrafist 3e kl. F. H. Meijer, met 15 dezer, op verzoek, eervol ontslagen.

Een volksuitgave van Tollens! Zij mogt inderdaad niet langer tot de vrome wenschen behooren, en met onverdeeld genoegen ontvingen wij de eerste aflevering. In tien afleveringen, vormende een boekdeel, zullen de gezamenlijke dichtwerken van Tollens, naar den tekst der laatste door den dichter zelven herziene uitgave, compleet zijn, tot den uiterst geringen prijs van slechts *drie* gulden. En men kent de degelijkheid der ondernemingen van den heer G. T. N. Suringar; met andere woorden, het behoeft geen betoog, dat deze volkseditie met de grootste zorg behandeld is wat het correcte van den tekst betreft, en dat de uitvoering niets te wenschen overlaat. De druk is natuurlijk vrij compres, maar, dank zij de fraaije, scherpe letter, helder, duidelijk, en het papier uitmuntend, deugdzaam. Het zal er over jaar en dag nog even goed uitzien als bij het verlaten der pers, en dat is tegenwoordig niet weinig gezegd.

Het valt niet te ontkennen, dat tot heden een compleete Tollens te bezitten, wel wat te veel boven het algemeen bereik lag. De heer Suringar bevredigt nu in eens aller wenschen, terwijl hij alle billijke eischen, die men aan een dergelijke uitgave stellen kan, in de ruimste mate voldoet.

(zie Advertentie.)

Uit Emmikhoven wordt gemeld. Voor eenige dagen ontving een geacht ingezetene dezer gemeente een bezoek van den heer Henry Hospers, burgemeester en vrederegter der stad Pella, in den staat Jowa, Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Deze heer had bij zich eene speciale benoeming van de regering van dien Staat, om de persoonlijke belangen te bespreken van Nederlanders, die familiën of zaken in dien staat hebben.

Nederlander van geboorte, ruim 23 jaren in dien Staat gewoond hebbende, en met een verlicht oordeel begaafd, schijnt hij juist de man om grondige inlichtingen omtrent alle zaken, dien Staat betreffende, tot in de minste bijzonderheden te geven, zoo aan hen, die zich metterwoon daar wenschen te vestigen, als aan hen, die op voordeelige voorwaarden in de nieuwe kolonie landerijen willen aankoopen, welke landerijen, ten N. W. van Pella gelegen, in weinige jaren, bij de gedurige stijging der waarden, eene zeer winstgevende geldbelegging beloven.

Vooral landlieden, die, hier met talrijk kroost gezegend, en in het bezit zijn van een klein kapitaal, zoo sprak hij, hadden alle kans om binnen weinige jaren en zelven, en hunne kinderen welgezeten lieden te worden. Men kan b. v. nu nog in de nieuwe kolonie voor 5 dollars (f 12.50) per akker (ongeveer een Rijnl. morgen) het beste land koopen, dat zeker over een jaar het dubbele zou opleveren.

Het tijdelijk, in het belang van de dienst van den waterstaat, geopend rijkstelegraafkantoor te Woudrichem, blijft voorloopig geopend.

Met ingang van den 15 December aanstaande wordt op de rijkstelegraafkantoren te Amersfoort en te Bergenopzoom de doorloopende dagdienst met beperkte zondagsdienst ingevoerd.

Het Staatsblad No. 177 behelst het besluit van den 11 Nov. 1870, houdende vaststelling van een reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare burg over de Dieze in den Staatsspoorweg van Utrecht naar Boxtel.

Bij resolutie van den minister van finantiën, van 17 Nov. 1870, No 30, is het ontvangkantoor der in- en uitgaande regten en accijnsen te Nijmegen, waaraan een vast tractement van f 3500.— 's jaars, onverminderd eene jaarlijksche som van f 2200.— voor bureaukosten, is verbonden, gerangschikt in de derde klasse.

De gedeputeerde staten van Gelderland hebben de gemeentebesturen in dat gewest aangeschreven, om de stukken uit het oud archief, bij hen berustende en betrekking hebbende op zuiver provinciale handelingen, aan het provinciaal bestuur toe te zenden, om in het archief der provincie nedergelegd te worden.

Onze bokkingen en steurharingen gaan in ontzettend grooten getale — men spreekt van 10 millioen stuks — naar Duitschland. Een Scheveninger pink zou in 4 reizen voor ongeveer f 9000 aan steurharingen hebben aangebragt.